P10_TA(2026)0008

Solicitarea unui aviz din partea Curții de Justiție cu privire la compatibilitatea cu tratatele a propunerii de acord de parteneriat UE-Mercosur (EMPA) și a propunerii de acord comercial interimar (ITA)

Rezoluția Parlamentului European din 21 ianuarie 2026 prin care se solicită avizul Curții de Justiție cu privire la compatibilitatea cu tratatele a propunerii de Acord de parteneriat dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte, și a propunerii de acord interimar privind comerțul dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (2026/2560(RSP))

(C/2026/3687)

Parlamentul European,

— având în vedere propunerea de Acord de parteneriat dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (12450/2025),

— având în vedere propunerea de Acord interimar privind comerțul dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (12419/2025),

— având în vedere propunerea de decizie a Consiliului privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Acordului de parteneriat dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (COM(2025)0357),

— având în vedere propunerea de decizie a Consiliului privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Acordului interimar privind comerțul dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (COM(2025)0339),

— având în vedere proiectul de decizie a Consiliului privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Acordului de parteneriat dintre Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (12443/2025),

— având în vedere decizia Consiliului din 9 ianuarie 2026 privind semnarea și aplicarea provizorie a Acordului interimar privind comerțul dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (12417/1/2025 REV 1),

— având în vedere proiectul de decizie a Consiliului privind încheierea, în numele Uniunii Europene, a Acordului interimar privind comerțul dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Piața Comună a Sudului, Republica Argentina, Republica Federativă a Braziliei, Republica Paraguay și Republica Orientală a Uruguayului, pe de altă parte (12418/1/2025 REV 1),

— având în vedere articolul 3 alineatul (5), articolul 4 alineatul (3), articolul 10 alineatul (3), articolul 13 alineatul (2) și articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE),

— având în vedere articolul 218 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în special alineatele (2), (4), (5), (6), (8), (10) și (11),

— având în vedere articolele 11, 168, 169, 171 și 191 din TFUE,

— având în vedere articolele 35, 37 și 38 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Carta),

— având în vedere directivele de negociere ale Consiliului din 1999 pentru acordul dintre Uniunea Europeană și cei patru membri fondatori ai Mercosur – Argentina, Brazilia, Paraguay și Uruguay (denumite în continuare „directivele de negociere din 1999”),

— având în vedere acordul de principiu dintre Uniunea Europeană și cei patru membri fondatori ai Mercosur – Argentina, Brazilia, Paraguay și Uruguay – negociat în 2019, și capitolele sale noi și revizuite, precum și protocoalele și anexele la acesta,

— având în vedere Avizul nr. 1/17 al Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din 30 aprilie 2019 privind Acordul economic și comercial cuprinzător dintre Canada, pe de o parte, și Uniunea Europeană și statele sale membre, pe de altă parte (CETA) și Avizul nr. 2/15 al CJUE din 16 mai 2017 privind Acordul de liber schimb dintre Uniunea Europeană și Republica Singapore,

— având în vedere Acordul-cadru privind relațiile dintre Parlamentul European și Comisia Europeană ([1]), în special punctele 23-29 referitoare la acordurile internaționale,

— având în vedere concluziile Consiliului din 22 mai 2018 privind negocierea și încheierea acordurilor comerciale ale UE (denumite în continuare „concluziile Consiliului din 2018”), în special punctul 3,

— având în vedere articolul 117 alineatul (6) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât, în 2019, Comisia a publicat acordul de principiu care sintetizează „rezultatele negocierilor privind partea comercială a Acordului de asociere UE-Mercosur”; întrucât, în decembrie 2024, Comisia a anunțat că a finalizat negocierea acordului UE-Mercosur; întrucât, la 3 septembrie 2025, Comisia a prezentat acordul UE-Mercosur sub forma a două texte juridice paralele, și anume Acordul de parteneriat UE-Mercosur (EMPA) și un acord comercial interimar (ITA), și și-a prezentat propunerile Consiliului pentru semnarea și încheierea EMPA; întrucât APEM este un acord-cadru mixt, care necesită aprobarea unanimă în Consiliu, aprobarea Parlamentului și ratificarea de către toate cele 27 de state membre înainte de a putea intra pe deplin în vigoare; întrucât ITA acoperă numai acele dispoziții care intră în sfera de competență exclusivă a UE și necesită doar o majoritate calificată în Consiliu și aprobarea Parlamentului pentru a intra în vigoare;

B. întrucât Acordul-cadru de cooperare interregională din 1995, care stă la baza directivelor de negociere din 1999, a fost prezentat, în preambulul său, ca „preludiu pentru negocierea unui acord de asociere interregională” și având drept scop „pregătirea condițiilor care permit crearea unei asocieri interregionale”;

C. întrucât directivele de negociere din 1999 au autorizat negocierea unui acord de asociere cu țările Mercosur, necesitând astfel unanimitatea Consiliului și ratificarea de către parlamentele naționale; întrucât nici domeniul de aplicare al ITA, nici consecințele acestuia asupra dreptului de veto al statelor membre nu ar fi putut fi anticipate la

([1]) JO L 304, 20.11.2010, p. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2010/1120/oj.

momentul emiterii și aprobării acestui mandat; întrucât Consiliul și-a confirmat poziția în concluziile sale din 2018 și a afirmat că „este de competența Consiliului să decidă dacă să deschidă negocieri pe această bază. De asemenea, este de competența Consiliului să decidă, de la caz la caz, cu privire la divizarea textelor acordurilor comerciale. În funcție de conținutul lor, acordurile de asociere ar trebui să fie mixte. Cele care sunt în curs de negociere, cum ar fi cele cu Mexic, Mercosur și Chile, vor rămâne acorduri mixte"; întrucât Acordul comercial UE-Mercosur, convenit în principiu în iulie 2019, se referă, de asemenea, la Acordul de asociere UE-Mercosur; întrucât o abatere de la directivele de negociere din 1999 și de la concluziile Consiliului din 2018 ar putea fi considerată incompatibilă cu dreptul UE;

D. întrucât parlamentele naționale din diferite state membre și-au exprimat deja opoziția față de ratificarea acordului UE-Mercosur prin adoptarea de rezoluții în acest sens; întrucât separarea acordului UE-Mercosur în două texte juridice separate, și anume EMPA și ITA, eludează dreptul parlamentelor naționale de a ratifica ITA; întrucât este important să se asigure consultarea efectivă a cetățenilor, a Parlamentului European, a parlamentelor naționale și regionale, a societății civile și a altor părți interesate relevante în fiecare etapă a procesului, pentru a garanta responsabilitatea democratică;

E. întrucât capitolul 21 articolul 21.4 litera (b) și capitolul 1 articolul 1.3 litera (k) din ITA introduc un „mecanism sau clauză de reechilibrare" nou conceput care permite unei părți să solicite despăgubiri dacă o „măsură aplicată de cealaltă parte anulează sau lezează în mod substanțial orice beneficiu care îi revine în temeiul dispozițiilor vizate într-un mod care afectează comerțul dintre părți, indiferent dacă o astfel de măsură contravine sau nu dispozițiilor prezentului acord, cu excepția cazului în care se prevede altfel în mod expres"; întrucât acest mecanism urmărește să compenseze impactul economic al legislației sau practicii unui partener comercial, chiar și atunci când acestea nu încalcă dispozițiile acordului; întrucât, de exemplu, în capitolul 21 din ITA, articolul 21.20 și articolul 21.21 prevăd că o contramăsură va fi suspendată numai după ce măsura în cauză a fost „retrasă sau modificată astfel încât să se elimine anularea sau lezarea substanțială"; întrucât acest mecanism ar putea fi utilizat de țările Mercosur pentru a exercita presiuni asupra UE pentru ca aceasta să nu adopte sau să nu aplice acte legislative și alte măsuri legate de climă și protecția mediului, siguranța alimentară sau interzicerea anumitor pesticide;

F. întrucât interpretarea guvernului brazilian cu privire la domeniul de aplicare temporal al clauzei de reechilibrare diferă de interpretarea Comisiei, Brazilia considerând că aceasta se aplică încă din 2019;

G. întrucât această clauză este mai cuprinzătoare decât cele existente în acordurile de liber schimb anterioare încheiate de UE și diferă ca domeniu de aplicare și conținut de clauza prevăzută în Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT) și la articolul 26 alineatul (1) din Memorandumul de înțelegere al OMC privind soluționarea litigiilor; întrucât clauza de reechilibrare cuprinsă în GATT nu a fost niciodată invocată împotriva legislației privind dezvoltarea durabilă, probabil pentru că o astfel de legislație ar fi acoperită de clauza generală de exceptare de la articolul XX din GATT;

H. întrucât posibilitatea ca țările Mercosur să obțină compensații pentru efectele comerciale ale măsurilor de sustenabilitate ale UE ar putea incita colegiuitorii UE să nu adopte astfel de măsuri și să exercite presiuni asupra Comisiei pentru a retrage, modifica sau opri punerea în aplicare a legislației actuale; întrucât mecanismul ar putea avea un impact, în special, asupra legislației care vizează respectarea drepturilor protejate de Cartă și principiile tratatului pe care se bazează ordinea juridică a UE;

I. întrucât există diferențe semnificative de reglementare între UE și țările Mercosur în ceea ce privește producția de alimente și standardele sanitare și veterinare; întrucât acordul UE-Mercosur reduce măsurile de audit și control pentru importurile agricole din Mercosur; întrucât capitolul 6 din ITA, referitor la măsurile sanitare și fitosanitare, cuprinde mai multe măsuri care slăbesc mecanismele de control existente; întrucât, în conformitate cu articolul 6.12 alineatul (2) al acestuia, măsurile sanitare și fitosanitare sunt acceptabile numai dacă sunt provizorii și revizuite „într-o perioadă rezonabilă"; întrucât, în temeiul legislației UE, aplicarea principiului precauției nu este condiționată de o astfel de cerință;

J. întrucât capitolul 18 din ITA, privind comerțul și dezvoltarea durabilă, limitează aplicarea principiului precauției, în special la situațiile de „risc de degradare gravă a mediului sau la sănătatea și siguranța la locul de muncă”; întrucât aceste restricții pot duce la reducerea nivelurilor de protecție a sănătății, a consumatorilor și a mediului în UE; întrucât măsurile actuale ale UE permise în temeiul principiului precauției al UE ar putea fi contestate în fața unei comisii de arbitraj și ar putea justifica despăgubiri,

1. este preocupat că divizarea acordului UE-Mercosur în EMPA și ITA ar putea fi incompatibilă cu articolul 218 alineatul (2) și alineatul (4) din TFUE, precum și cu principiul atribuirii, cu principiul echilibrului instituțional și cu principiul cooperării loiale consacrate la articolul 4 alineatul (3) și la articolul 13 alineatul (2) din TUE; este preocupat că orientările de negociere emise de Consiliu ar putea să nu fie respectate și că acest lucru ar putea afecta regulile de vot în Consiliu și ar putea împiedica parlamentele naționale să aibă un cuvânt legitim de spus cu privire la acord;

2. este preocupat că mecanismul de reechilibrare prevăzut în acordul UE-Mercosur ar putea fi cel puțin incompatibil cu articolele 11, 168, 169 și 191 din TFUE și cu articolele 35, 37 și 38 din Cartă și ar putea amenința capacitatea UE de a menține autonomia ordinii juridice a UE;

3. este preocupat că EMPA și ITA ar putea compromite aplicarea principiului precauției, ceea ce ar putea duce la incompatibilitate cel puțin cu articolele 168, 169 și 191 din TFUE, precum și cu articolele 35, 37 și 38 din Cartă; este îngrijorat, de asemenea, că principiul precauției ar putea fi afectat dacă se acordă autoritate unei comisii de arbitraj pentru a evalua aplicarea de către UE a principiului precauției;

4. decide să solicite un aviz al Curții de Justiție, în conformitate cu articolul 218 alineatul (11) din TFUE, cu privire la compatibilitatea cu tratatele a acordului propus și a propunerii UE de încheiere a EMPA și ITA, precum și cu privire la procedura urmată pentru a obține încheierea acordului;

5. încredințează Președintei sarcina de a lua rapid măsurile necesare pentru a primi un astfel de aviz al Curții de Justiție și de a transmite Consiliului și Comisiei prezenta rezoluție spre informare.